

Kongregacja ds. Zakonów i Instytutów Świeckich Sekcja Instytutów Świeckich

REFLEKSJA W OPARCIU O ZAŁOŻENIA NAUKI KOŚCIOŁA INSTYTUTY ŚWIECKIE A RADY EWANGELICZNE (Rzym, 15 V 1981)⁵⁵

[162] Dokument ten został rozesłany przez Kongregację do spraw Zakonów i Instytutów Świeckich do wszystkich odpowiedzialnych generalnych instytutów świeckich.

Najważniejsza działalność Sekcji Instytutów Świeckich polega na badaniu ich konstytucji i statutów. Pomocą przy wypełnianiu tego zadania służą Sekcji Konsultorzy i Komisarze, a ostateczna odpowiedzialność spoczywa na Kardynale Prefekcie i Prałacie Sekretarzu.

Wykonywana praca nie jest czysto techniczną, nie polega na stosowaniu pewnego ustalonego schematu, aby zatwierdzić lub poprawić otrzymaną regułę.

Sama Sekcja nie stanowi bynajmniej jakiejś anonimowej grupy; ci, którzy ją tworzą, podobnie jak Konsultorzy i Komisarze, powołani są do kościelnej posługi, którą chcą wypełniać w duchu miłości do Chrystusa, Kościoła i zainteresowanych osób. Zakłada to z ich strony podejmowanie wysiłku rozumienia i wymaga stale odnawianej wierności.

Opierając się na otrzymanej dokumentacji i w miarę możliwości prowadząc bezpośredni dialog, Sekcja stara się uchwycić duchowość, historię i charakterystyczne elementy każdego instytutu, przynajmniej w sprawach istotnych, jeżeli nie w szczegółach. Równocześnie chcąc wypełnić swoje zadanie organu wykonawczego przyjmuje jako normę naukę Kościoła o instytutach świeckich i stara się ją interpretować, doskonalić i stosować tak, aby zachować wobec niej wierność (por. PME II § 2).

W tym duchu właśnie, wobec coraz wyraźniej zaznaczających się trudności odnośnie do zaangażowania w dziedzinie rad ewangelicznych, Sekcja podjęła stosowną refleksję, aby wprowadzić większą jasność do działań na tym poziomie, to znaczy do wyżej wspomnianego badania reguł. W następstwie pierwszego kontaktu ze swymi Konsultorami Sekcja przedstawiła swoje refleksje na piśmie, prze-

⁵⁵ Tłum. za: „Dialogue” 9(1981) nr 50 s. 79-82.

konana o ich przydatności, nie z powodu nowych treści, jakie w nich zawarła, lecz w trosce o to, by służyły jako punkt odniesienia przy redagowaniu czy korygowaniu konstytucji. Refleksje te mogą również służyć jako podstawa do znalezienia wspólnego języka w prowadzeniu dialogu między instytutami a Sekcją.

[163] 1. Nowością i specyfiką instytutów świeckich w Kościele było i jest kościelne uznanie prawdziwej konsekracji w warunkach świeckości.

Magisterium Kościoła mocą swego autorytetu uznało za instytuty życia konsekrowanego obok instytutów zakonnych także te stowarzyszenia, które powołane do apostołstwa *in saeculo et ex saeculo* — proponują swoim członkom jako drogę do pełnej miłości (czy też, według równoznacznych określeń, drogę do doskonałości życia chrześcijańskiego, do życia w pełni i autentycznie ewangelicznego) wyraźne zobowiązanie się, przypięczone świętym węzłem, do zachowywania rad ewangelicznych — czystości, ubóstwa i posłuszeństwa w świeckim życiu. Stowarzyszenia te zostały nazwane „instytutami świeckimi”.

Wystarczy sięgnąć do konstytucji apostołskiej *Provida Mater Ecclesia* z 1947 roku, do motu proprio *Primo feliciter* z 1948 roku oraz zobaczyć stwierdzenia zawarte w nr 11 soborowego dekretu *Perfectae caritatis* z 1965 roku. Teksty te powinny być dzisiaj odczytywane w świetle nauczania Pawła VI i Jana Pawła II w ich przemówieniach do instytutów świeckich.

Uznanie prawdziwej konsekracji pośród świeckości zostało potworzone w identycznych substancjalnie terminach w schemacie przysłego Kodeksu Prawa Kanonicznego.

[164] 2. Rzeczywistość tej specjalnej konsekracji zawiera trzy elementy: działanie Boga, który powołuje do takiego zaangażowania i specyficznej misji; odpowiedź osoby przez całkowite oddanie siebie; uznanie ze strony Kościoła.

Konsekracja ta nie utożsamia się z konsekracją chrztu, która jest jej początkiem i nadaje jej znaczenie, ale jest jej rozwinięciem i pogłębieniem według specyficznego powołania: *in baptismatis consecratione intime radicatur eamque plenius exprimit* (PC 5; por. LG 44 — *intimius consecratur*).

[165] 3. Na mocy uznania ze strony Magisterium wspólnota instytutu należy ze specjalnego tytułu do Kościoła.

Każdemu członkowi uznanie przez Kościół daje gwarancję, że droga proponowana przez instytut jest drogą ewangeliczną i jeśli zostanie podjęta w sposób wierny i wielkoduszny, poprowadzi do pełni miłości. Fakt, że z racji tego uznania całkowity i definitywny dar składany Chrystusowi przez powołaną osobę jest przyjmowany przez odpowiedzialnych instytutu w imieniu samego Kościoła, stanowi także gwarancję nowego obdarowania łaską, jaką jest specjalna konsekracja.

Chodzi tu o uznanie pozytywne. Inaczej mówiąc nie wyklucza ono oczywiście, że inne drogi też prowadzą do pełni miłości w życiu świeckim: „[...] wszyscy chrześcijanie jakiegokolwiek stanu i zawodu powołani są do pełni życia chrześcijańskiego i do doskonałej miłości” (LG 40). Na przykład sakrament małżeństwa udzielany jest właśnie w tym celu. Ale Magisterium Kościoła uznaje za instytuty świeckie te grupy, które proponują w warunkach życia świeckiego wyraźne zobowiązanie się do zachowywania trzech rad ewangelicznych.

[166] 4. Droga proponowana przez instytuty świeckie jest drogą szczególną, charakterystyczną.

Jest to droga świecka (dla instytutów świeckich laickich), a jej specyfika polega na szczególnej konsekracji. Istotnie charakter świecki, będący „właściwością specyficzną laików” (LG 31), jest także „własnym i specjalnym” charakterem tych instytutów i „stanowi całą rację ich bytu” (PF II).

Konsekracja, będąca specyficzną cechą tej świeckiej drogi, zakłada wyraźnie zobowiązanie do praktykowania rad ewangelicznych czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, z zachowaniem własnych treści i stylu. Wiele rad ewangelicznych dotyczy wszystkich chrześcijan; droga prezentowana przez instytuty świeckie wymaga, aby zostały przyjęte wszystkie rady, z równoczesnym wyraźnym zobowiązaniem się do zachowywania trzech wymienionych wyżej rad, zgodnie z przyjętymi ustaleniami.

Każda bowiem droga ku pełni miłości wymaga przyjęcia całej Ewangelii, której treść zawiera się w Błogosławieństwach. Trzy rady, typowe w nauczaniu Kościoła, są ostateczną konsekwencją i syntezą-programem wszystkich rad ewangelicznych i Błogosławieństw. Okazują one radykalizm, z jakim powinno się żyć Ewangelią, aby

„z większą swobodą iść za Chrystusem i wierniej (*pressius*) Go naśladować” (PC 1). Właśnie ze względu na wartość tego radykalizmu Magisterium Kościoła wymaga od instytutów świeckich wyraźnego zobowiązania do rad ewangelicznych, będących „[...] darem Bożym, który Kościół otrzymał od swego Pana, i z łaski Jego ustawicznie zachowuje” (LG 43).

W odniesieniu do kapłańskich instytutów świeckich należy również mówić o szczególnej konsekracji, która z kolei nadaje specyficzny charakter życiu kapłańskiemu i zakłada to samo wyraźne zobowiązanie do praktykowania rad ewangelicznych.

[167] 5. Znamiennym wyrazem całkowitego oddania siebie Bogu jest ślub doskonałej czystości w celibacie dla Królestwa Bożego: „[...] cenny dar łaski Bożej, udzielany przez Ojca niektórym ludziom” (LG 42).

Czasami Kościół poprzestaje na wymaganiu tego jedyne go ślubu, aby uznać konsekrację; tak jest w przypadku *consecratio virginum*. Jednak dla instytucjonalnych form życia konsekrowanego i w praktyce dla instytutów świeckich, Kościół wymaga, aby akt donacji zawierał ponadto wyraźne zobowiązanie się do ubóstwa i posłuszeństwa, według określonych norm.

6. Magisterium Kościoła, do którego należy „[...] mądre kierowanie przez swoje ustawy praktyką rad ewangelicznych, które w szczególny sposób sprzyjają doskonałej miłości Boga i bliźniego” (LG 45), odsyła do konstytucji każdego instytutu, zawierających konieczne uściślenia.

Oto wymagane warunki:

[168] a) obok przypomnienia i wezwania, aby żyć w pełni duchem rad ewangelicznych, powinny znajdować się tam konkretne i precyzyjne zasady dotyczące ich realizowania w świeckim stylu i zgodnie z charakterem instytutu. Zasady te stają się w pewien sposób środkiem i gwarancją praktykowania odpowiadających radom cnót ewangelicznych;

b) te same zasady powinny zostać przyjęte na mocy świętego wężła, to znaczy więzi wyrażającej zobowiązanie podjęte wobec Boga i Kościoła (por. PME III § 2);

c) konstytucje zredagowane z uwzględnieniem powyższych treści powinny być przedstawione do sprawdzenia i aprobaty władzy kościelnej.

Formułując powyższe refleksje Sekcja Instytutów Świeckich brała pod uwagę to, co Magisterium Kościoła stwierdza dziś w sprawie instytutów świeckich, odnośnie do tematu, o którym była mowa. Prezentowany dokument nie zamierzał określać całościowo natury tych instytutów, ani omawiać kwestii życia konsekrowanego w ogólności; nie brał też pod uwagę możliwości zaistnienia pośród świata nowych form konsekracji, innych niż instytuty świeckie.

Sekcja jest świadoma tego, że pozostaje otwarty ważny problem, a mianowicie zilustrowanie przykładami konkretnych ujęć odnośnie do rad ewangelicznych, odpowiadających wymaganiom świeckości. Projektuje się podjęcie nowej refleksji na ten temat, ale trzeba, aby same instytuty świeckie wniosły tu decydujący wkład, korzystając ze swego doświadczenia. Sekcja już teraz wyraża wdzięczność instytutom, które zechcą w tym uczestniczyć.

Tłum. *Lucyna Rutowska*